

Sundheds- og Ældreministeriet
Holbergsgade 6
1057 København K
Danmark
medint@sum.dk

Kopi til ens@sum.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE +45 3269 8979
MOBIL +45 91 32 56 55
MATJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 17/01587-2

18. AUGUST 2017

**HØRING OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM
ÆNDRING I LOV OM ASSISTERET REPRODUKTION I
FORBINDELSE MED BEHANDLING, DIAGNOSTIK OG
FORSKNING M.V. OG SUNDHEDSLOVEN (OPHÆVELSE
AF FORBUDET MOD DOBBELTDONATION OG
ÆNDRING AF REGLERNE FOR KASTRATION)**

Sundheds- og Ældreministeriet har ved e-mail af 13. juli 2017 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring i lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. og sundhedsloven (ophævelse af forbuddet mod dobbeltdonation og ændring af reglerne for kastration).

**OPLYSNINGER OM ANONYME OG IKKE-ANONYME
DONORER**

Instituttet finder det positivt, at det nuværende forbud mod dobbeltdonation, jf. § 5 i lov om assisteret reproduktion, foreslås ophævet, og at dobbeltdonation dermed bliver muligt, såfremt brug af både donorsæd og donoræg er sundhedsfagligt begrundet, og såfremt enten den donerede sæd eller det donerede æg er doneret i ikke-anonym form.

Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget (afsnit 2.1.1. om gældende ret) fremgår det, at sæddonorer eller donorer af ubefrugtede æg kan være anonyme eller ikke-anonyme. Hertil anføres det, at ved anvendelse af en anonym sæddonor, da kan vævscenteret kun videregive oplysninger om donors hudfarve, hårfarve, øjenfarve, blodtype, højde og vægt, mens samme gør sig gældende ved anonym ægdonation dog med tilføjelse af information om donors alder.

Endvidere fremgår det, at der ved ikke-anonyme donationer er mulighed for at opnå flere oplysninger om den pågældende donor, end

dem der er indeholdt i basisprofilen for en anonym donor, jf. ovenfor, og donationsformerne åben donation og kendt donation beskrives i den forbindelse.

Instituttet finder det positivt, at de almindelige bemærkninger til lovforslaget indeholder ovennævnte beskrivelser af mulige donationsformer. Instituttet ville imidlertid have fundet det hensigtsmæssigt, at bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelse om dobbeltdonation også indeholdt en konkretisering af, hvilke oplysninger der kan opnås, når der er tale om henholdsvis anonym og ikke-anonym donation, herunder åben og kendt donation. Når det i de almindelige bemærkninger (afsnit 2.1.2.1. om donorerens anonymitet) påpeges, at det ved anvendelse af både donoræg og donorsæd er en forudsætning, at enten den donerede sæd eller det donerede æg skal være doneret i ikke-anonym form, fordi der fortsat skal være mulighed for barnet for at få et vist (delvist) kendskab til sit genetiske ophav, så mener instituttet, at det skal fremgå klart af lovforslaget, hvilke oplysninger et barn kan opnå om den pågældende donor.

På den baggrund anbefaler instituttet, at der under bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelse om dobbeltdonation (§ 1, nr. 1) tilføjes en oplistning af de forskellige donationsformer, herunder en præcisering af hvilke oplysninger, der kan opnås ved hver enkelt form. Instituttet bemærker i den forbindelse, at der i vejledning om sundhedspersoners og vævscentres virksomhed og forpligtelser i forbindelse med assisteret reproduktion¹ findes en udførlig gennemgang af donationsformer, som der med fordel kan tages udgangspunkt i.

VURDERING AF OM EN PERSON ER TRANSKØNNET

Instituttet finder det positivt, at det foreslås at ændre sundhedslovens § 115, stk. 1, således at en person fremover uden tilladelse kan blive kastreret som led i kønsskifte, hvis personen er transkønnet, har et vedholdende ønske om kastration og kan overskue konsekvenserne heraf.²

Endvidere fremgår det, at diagnosen ”transseksualitet” ikke længere benyttes som følge af ændring af diagnosekoderne pr. 1. januar 2017,

¹ Vejledning nr. 9351 af 26. maj 2015 om sundhedspersoners og vævscentres virksomhed og forpligtelser i forbindelse med assisteret reproduktion, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=172755>

² Instituttet har i den forbindelse noteret sig, at ændringen ikke skal gælde for personer omfattet af sundhedslovens §§ 110 og 111, der derfor fortsat skal søge tilladelse til kastration hos Sundhedsstyrelsen, jf. lovens § 116.

og at terminologien i sundhedslovens § 115, stk. 1 derfor bør ændres, således at betingelsen om, at en person skal have "stillet diagnosen transseksualitet", erstattes af et krav om, at personen "er transkønnet".

Instituttet finder det imidlertid ikke tilstrækkelig klart, hvad der ud fra den foreslåede formulering ("er transkønnet") kræves, for at en person kan blive anset for transkønnet. Instituttet bemærker i den forbindelse, at det af både de almindelige bemærkninger til lovforslaget (afsnit 2.2.2.1. om terminologi) og bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår, at vurdering af, om en person er transkønnet, skal foregå på samme grundlag som tidligere. Det vil sige, at det fortsat skal påses, om personen oplever ubehag eller utilstrækkelighed ved egne køns karakteristika, om personens ønske har været vedholdende gennem længere tid og vurderes at ville være vedvarende, at personen kan overskue konsekvenserne, og om der foreligger eventuelle forhold, der taler imod indgrebet. Endvidere fremgår det af de almindelige bemærkninger (afsnit 2.2.2.1. om terminologi), at ophævelse af kravet om Sundhedsstyrelsens tilladelse til kastration som led i kønsskifte ikke tilsigter en udvidelse eller ændring af de øvrige betingelser for, hvornår en person kan få indgrebet udført, og at den pågældende læge derfor fortsat vil være forpligtet til at påse, om personen oplever førnævnte ubehag eller utilstrækkelighed ved egne køns karakteristika.

På den baggrund anbefaler instituttet, at det præciseres, hvad der skal til for at "være transkønnet" i medfør af den foreslåede ændring i terminologi i sundhedslovens § 115, stk. 1. Særligt anbefaler instituttet, at der tages stilling til den nuværende uoverensstemmelse, der ligger i, at man med lovforslaget på den ene side gør op med den unødige diagnosticering af transkønnede, mens man på den anden side lægger op til at fortsætte hidtidig praksis og fremgangsmåde ved vurdering af om en person "er transkønnet".

Der henvises til sagsnummer 1704015.

Med venlig hilsen

Mathilde Worch Jensen

JURIDISK RÅDGIVER